

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

9. ledna 2015^{* i}

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Únos dítěte – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Článek 11 odstavce 7 a 8“

Ve věci C-498/14 PPU,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím cour d'appel de Bruxelles (Belgie) ze dne 7. listopadu 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 10. listopadu 2014, v řízení

RG

proti

SF,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení L. Bay Larsen (zpravodaj), předseda senátu, K. Jürimaä, J. Malenovský, M. Safjan a A. Prechal, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s ohledem na žádost předkládajícího soudu ze dne 7. listopadu 2014, došlou Soudnímu dvoru dne 10. listopadu 2014, o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení v souladu s článkem 107 jednacího řádu Soudního dvora,

s ohledem na rozhodnutí čtvrtého senátu ze dne 18. listopadu 2014 vyhovět této žádosti,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. prosince 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za belgickou vládu C. Pochet, J.-C. Halleuxem a L. Van den Broeck, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi M. Wilderspinem, jako zmocněncem,

po vyslechnutí generálního advokáta,

^{*} Jednací jazyk: francouzština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 11 odst. 7 a 8 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243, dále jen „nařízení“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi RG a SF týkajícím se rodičovské zodpovědnosti ve vztahu k jejich synovi TE, kterého SF zadržuje v Polsku.

Právní rámec

Haagská úmluva z roku 1980

- 3 Článek 3 Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí uzavřené dne 25. října 1980 v Haagu (dále jen „Haagská úmluva z roku 1980“), stanoví:

„Přemístění nebo zadržení dítěte se považuje za protiprávní, jestliže:

- a) bylo porušeno právo péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán buď společně, nebo samostatně, podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením;
- b) v době přemístění nebo zadržení bylo toto právo skutečně vykonáváno, společně nebo samostatně, nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby bylo nedošlo k přemístění či zadržení.

Právo péče o dítě uvedené v písmenu a) může vyplývat zejména ze zákonů nebo ze soudního nebo správního rozhodnutí nebo z dohody platné podle právního řádu daného státu.“

- 4 Článek 12 uvedené úmluvy zní takto:

„Jestliže dítě bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo podle článku 3 a v den [podání návrhu na] zahájení řízení před soudním nebo správním orgánem smluvního státu, v němž dítě je, uplynulo období kratší jednoho roku ode dne protiprávního přemístění nebo zadržení, nařídí příslušný orgán bezodkladné navrácení dítěte.

[...]“

- 5 Článek 13 Haagské úmluvy z roku 1980 stanoví:

„Bez ohledu na ustanovení předcházejícího článku není soudní nebo správní orgán dožádaného státu povinen nařídít navrácení dítěte, jestliže osoba, instituce nebo jiný orgán, který nesouhlasí s jeho navrácením, prokáže, že:

- a) osoba, instituce nebo jiný orgán, který měl pečovat o osobu dítěte, ve skutečnosti nevykonával právo péče o dítě v době přemístění nebo zadržení nebo souhlasil či později se smířil s přemístěním nebo zadržením; nebo
- b) je vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újmě nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace.

[...]“

- 6 Haagská úmluva z roku 1980 vstoupila v platnost dne 1. prosince 1983. Všechny členské státy Evropské unie jsou jejími smluvními stranami.

Unijní právo

- 7 Body 12, 17, 18 a 33 odůvodnění nařízení zní následovně:

„(12) Pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená tímto nařízením jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte, zejména na blízkost. To znamená, že příslušným by měl být především soud členského státu, ve kterém má dítě své obvyklé bydliště, s výjimkou určitých případů změny bydliště dítěte, nebo soud určený dohodou nositelů rodičovské zodpovědnosti.

[...]

(17) V případech neoprávněného odebrání [protiprávního přemístění] nebo zadržení dítěte by mělo být neprodleně zajištěno navrácení dítěte, proto by se měla nadále používat Haagská úmluva [z roku 1980], doplněná ustanoveními tohoto nařízení, zejména článkem 11. Soudy členského státu, do kterého bylo dítě neoprávněně odebráno [protiprávně přemístěno] nebo ve kterém bylo neoprávněně [protiprávně] zadrženo, by měly mít možnost odmítnout jeho navrácení ve zvláštních, řádně odůvodněných případech. Takové rozhodnutí by však mělo být nahrazeno pozdějším rozhodnutím soudu členského státu, ve kterém mělo dítě bydliště před neoprávněným odebráním [protiprávním přemístěním] nebo zadržením. Pokud by takové rozhodnutí ukládalo navrácení dítěte, mělo by navrácení proběhnout bez zvláštního řízení o uznání a výkonu tohoto rozhodnutí v členském státě, do kterého bylo dítě neoprávněně odebráno [protiprávně přemístěno] nebo ve kterém bylo neoprávněně [protiprávně] zadrženo.

(18) V případě, že soud odmítl vrácení dítěte podle článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, měl by informovat příslušný soud nebo ústřední orgán členského státu, ve kterém mělo dítě bydliště před neoprávněným odebráním [protiprávním přemístěním] nebo zadržením. Pokud soud [u soudu] v uvedeném členském státě věc nepřevzme [dosud nebylo zahájeno řízení], měl by to tento soud nebo ústřední orgán oznámit stranám. Tato povinnost by neměla ústřednímu orgánu bránit v tom, aby toto oznámil rovněž příslušným státním orgánům v souladu s vnitrostátním právem.

[...]

(33) Toto nařízení ctí základní práva a dodržuje zásady Listiny základních práv Evropské unie [dále jen „Listina“]. Zejména se snaží zajistit dodržování základních práv dítěte stanovených v článku 24 [Listiny].“

- 8 Článek 1 odst. 1 a 2 nařízení stanoví:

„1. Toto nařízení se bez ohledu na druh soudu vztahuje na občanskoprávní věci týkající se:

[...]

b) přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti.

2. Věci uvedené v odst. 1 písm. b) se mohou zejména týkat:

a) práva péče o dítě a práva na styk s dítětem;

[...]“

9 Podle článku 2 nařízení:

„Pro účely tohoto nařízení:

1) „soud“ zahrnuje všechny orgány členských států příslušné k rozhodování ve věcech spadajících do oblasti působnosti tohoto nařízení podle článku 1;

[...]

7) „rodičovskou zodpovědností“ se rozumí veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena [soudním] rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou. Tento pojem zahrnuje především právo péče o dítě a právo na styk s dítětem;

8) „nositelům rodičovské zodpovědnosti“ se rozumí osoba, která má rodičovskou zodpovědnost k dítěti;

9) „právem péče o dítě“ se rozumí práva a povinnosti týkající se péče osoby o dítě, a zejména právo určit místo bydliště dítěte;

10) „právo na styk s dítětem“ zahrnuje zejména právo vzít dítě na omezenou dobu na místo odlišné od místa jeho obvyklého bydliště;

11) „neoprávněným [protiprávním] odebráním [přemístěním] nebo zadržením“ se rozumí odebrání [přemístění] nebo zadržení dítěte:

a) kterým je porušováno právo péče o dítě vyplývající ze soudního rozhodnutí, ze zákona nebo z právně závazné dohody podle právních předpisů členského státu, ve kterém mělo dítě své obvyklé bydliště bezprostředně před odebráním [přemístěním] nebo zadržením

a

b) za předpokladu, že v době odebrání [přemístění] nebo zadržení bylo skutečně vykonáváno právo péče o dítě, ať společně nebo samostatně, nebo by toto právo bylo vykonáváno, kdyby k odebrání [přemístění] nebo zadržení nedošlo. Péče o dítě se považuje za vykonávanou společně v případě, kdy podle rozhodnutí nebo ze zákona jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti nemůže rozhodnout o místě bydliště dítěte bez souhlasu jiného nositele rodičovské zodpovědnosti.“

10 Článek 8 nařízení, nadepsaný „Obecná příslušnost“, stanoví:

„1. Soudy členského státu jsou příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.

2. Odstavec 1 platí s výhradou článků 9, 10 a 12.“

11 Článek 11 nařízení, nadepsaný „Navrácení dítěte“, zní takto:

„1. V případě, že osoba, orgán nebo jiný subjekt mající právo péče o dítě požádá příslušné orgány v členském státě o vydání rozhodnutí na základě Haagské úmluvy [z roku 1980], aby dosáhl navrácení dítěte, které bylo neoprávněně odebráno [protiprávně přemístěno do jiného členského státu] nebo zadrženo v jiném členském státě než v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným odebráním [protiprávním přemístěním] nebo zadržením, použijí se odstavce 2 až 8.

[...]

3. Soud, u kterého je podána žádost o navrácení dítěte uvedená v odstavci 1, jedná v řízení o žádosti rychle, přičemž využívá nejrychlejší postupy, které vnitrostátní právo umožňuje.

Aniž je dotčen první pododstavec, vydá soud s výjimkou případů, kdy to neumožňují mimořádné okolnosti, rozhodnutí do šesti týdnů od podání žádosti.

[...]

6. Pokud soud vydá rozhodnutí o nenavrácení na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, musí ihned, přímo či prostřednictvím svého ústředního orgánu, zaslat opis soudního rozhodnutí o nenavrácení a příslušných písemností, zejména přepisu výslechů učiněných před soudem, příslušnému soudu nebo ústřednímu orgánu členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným odebráním [protiprávním přemístěním] nebo zadržením, a to v souladu s vnitrostátním právem. Soud musí obdržet všechny uvedené písemnosti do jednoho měsíce ode dne rozhodnutí o nenavrácení.

7. Pokud již před soudy [již soudům] v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným odebráním [protiprávním přemístěním] nebo zadržením, nebylo řízení jednou ze stran zahájeno [nebyl podán návrh na zahájení řízení], musí soud nebo ústřední orgán, který obdrží hlášení podle odstavce 6, informace takto získané oznámit stranám a vyzvat je, aby v souladu s vnitrostátním právem do tří měsíců od tohoto oznámení doručily svá podání [vyjádření] soudu, aby soud mohl prošetřit otázku práva péče o dítě.

Aniž jsou dotčena pravidla pro soudní příslušnost uvedená v tomto nařízení, soud věc uzavře, pokud v dané lhůtě neobdrží žádné podání [vyjádření].

8. Bez ohledu na rozhodnutí o nenavrácení vydané na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980 je za účelem zajištění navrácení dítěte vykonatelné v souladu s oddílem 4 kapitoly III každé následné rozhodnutí nařizující navrácení dítěte, které vydal soud příslušný podle tohoto nařízení.“

12 Článek 15 nařízení, nadepsaný „Postoupení věci k projednání vhodněji umístěnému soudu [soudu s lepšími předpoklady k jejímu projednání]“, v odstavci 1 uvádí:

„Výjimečně mohou soudy členského státu příslušné ve věci, pokud se domnívají, že soud jiného členského státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah, je [má] vzhledem ke svému umístění vhodnější [lepší předpoklady] k projednání věci nebo její určité části, a v případě, že je to v zájmu dítěte:

- a) přerušit řízení v dané věci nebo její části a vyzvat strany, aby podaly návrh u soudu tohoto jiného členského státu v souladu s odstavcem 4, nebo
- b) požádat soud jiného členského státu, aby převzal příslušnost v souladu s odstavcem 5.“

Belgické právo

- 13 Článek 1322i soudního řádu, ve znění zákona ze dne 30. července 2013, jím se zřizuje soud pro rodinné záležitosti (loi portant création du tribunal de la famille) (dále jen „soudní řád“), zní takto:

„§ 1. Rozhodnutí o nenavrácení dítěte vydané v zahraničí, jakož i související dokumenty předané belgickému ústřednímu orgánu podle čl. 11 odst. 6 nařízení Rady uvedeného v čl. 1322a bodě 3 se zašlou doporučeným dopisem vedoucímu kanceláře soudu prvního stupně v místě sídla odvolacího soudu, v jehož obvodě mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým protiprávním přemístěním nebo zadržením.

§ 2. Do tří pracovních dní od doručení písemností oznámí vedoucí soudní kanceláře soudní obsílkou stranám a státnímu zastupitelství informace uvedené v čl. 11 odst. 7 nařízení Rady uvedeného v odstavci 1. Soudní obsílka obsahuje následující informace:

1° znění článku 11 nařízení Rady uvedeného v článku 1322a bodě 3;

2° výzvu stranám k podání návrhových žádání soudní kanceláři ve lhůtě tří měsíců od oznámení. Podáním těchto návrhových žádání dochází k zahájení řízení u soudu pro rodinné záležitosti prvního stupně.

§ 3. Pokud alespoň jedna ze stran podá návrhová žádání, předvolá vedoucí soudní kanceláře bezodkladně strany k prvnímu jednání ve věci.

§ 4. Zahájením řízení u soudu pro rodinné záležitosti se přerušují řízení zahájená u soudů ve sporech ve věcech rodičovské zodpovědnosti nebo souvisejících sporech.

§ 5. Pokud strany nepředloží ve lhůtě stanovené v odstavci 2 bodu 2 soudu vyjádření, soud pro rodinné záležitosti vydá usnesení konstatující tuto skutečnost, které vedoucí soudní kanceláře doručí stranám, ústřednímu orgánu a státnímu zastupitelství.

§ 6. Rozhodnutí týkající se péče o dítě vydané podle čl. 11 odst. 8 nařízení Rady uvedeného v odstavci 1 se může na žádost některé ze stran týkat rovněž práva na styk s dítětem, pokud toto rozhodnutí nařídí navrácení dítěte do Belgie.

§ 7. Rozhodnutí podle odstavce § 6 doručí vedoucí soudní kanceláře soudní obsílkou stranám, státnímu zastupitelství a belgickému ústřednímu orgánu.

§ 8. Belgický ústřední orgán je jako jediný oprávněn zajistit předání rozhodnutí a souvisejících dokumentů příslušným orgánům státu, v němž bylo vydáno rozhodnutí o nenavrácení.

§ 9. Pro účely uplatnění čl. 11 odst. 7 a 8 nařízení Rady uvedeného v odstavci 1 se dítě vyslechne v souladu s čl. 42 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení a nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 14 TE je dítětem narozeným v Polsku dne 21. prosince 2011 ze vztahu mezi SF, polskou státní příslušnicí, a RG, britským státním příslušníkem s bydlištěm v Belgii.
- 15 Matka [SF] a dítě se v průběhu července a srpna roku 2012, kdy dítěti bylo sedm měsíců, přestěhovaly do Bruselu (Belgie). Od jejich přestěhování bydlelo dítě s matkou a pravidelně se setkávalo s otcem.

- 16 V srpnu a září roku 2013 se otec a matka zúčastnili místní mediace s cílem dohodnout se na způsobu rozdělení péče o dítě, ale žádné dohody nebylo dosaženo.
- 17 Dne 16. října 2013 oznámila matka otci, že odjíždí s dítětem na dovolenou do Polska.
- 18 Návrhem došlým dne 18. října 2013 se otec u tribunal de la jeunesse de Bruxelles (soud pro mládež v Bruselu) domáhal mimo jiné vydání rozhodnutí o výkonu rodičovské zodpovědnosti a péče o dítě.
- 19 Podáním ze dne 23. října 2013 podal otec k soudci příslušnému pro rozhodování o předběžných opatřeních rovněž naléhavý a předběžný návrh na stanovení vedlejšího ubytování dítěte ve své domácnosti.
- 20 Když otec pochopil, že matka nemá v úmyslu se vrátit se společným dítětem do Belgie, změnil své návrhy podané k soudci příslušnému pro rozhodování o předběžných opatřeních a k tribunal de la jeunesse de Bruxelles a požádal mimo jiné o výlučný výkon rodičovské zodpovědnosti, rozhodnutí, že se svěruje do jeho péče, a uložení zákazu matce opustit s dítětem území Belgie. Matka naproti tomu napadla mezinárodní příslušnost belgických soudů a požadovala uplatnění článku 15 nařízení a postoupení věci polským soudům, které mají zvláštní vztah k situaci dítěte, jelikož to žije v Polsku a bylo tam mezitím zapsáno do mateřské školy.
- 21 Usnesením ze dne 19. prosince 2013 se soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních prohlásil za příslušného a předběžně a z důvodu naléhavosti požadavkům otce vyhověl.
- 22 Rozhodnutím ze dne 26. března 2014 tribunal de la jeunesse de Bruxelles nejprve potvrdil svou příslušnost a poté rozhodl, že rodičovskou zodpovědnost budou vykonávat společně oba rodiče, dítě bude v péči matky a otci přiznal předběžně právo, aby s ním dítě bylo každý druhý víkend, přičemž za tím účelem se musí dostavit do Polska.
- 23 Otec, který měl za to, že tímto rozhodnutím bylo schváleno protiprávní přemístění společného dítěte do Polska a přiznán tomuto faktickému jednání pozitivní právní důsledek, podal proti uvedenému rozhodnutí odvolání ke cour d'appel de Bruxelles (odvolací soud v Bruselu), přičemž požadoval výlučný výkon rodičovské zodpovědnosti a svěření dítěte do své péče.
- 24 Současně s řízením ve věci samé u belgických soudů podal otec dne 20. listopadu 2013 k belgickému ústřednímu orgánu žádost o okamžité navrácení dítěte do Belgie podle postupu navrácení upraveného Haagskou úmluvou z roku 1980.
- 25 Dne 13. února 2014 okresní soud v Płońsku (Polsko) konstatoval, že došlo k protiprávnímu přemístění dítěte ze strany matky a že dítě mělo před přemístěním obvyklé bydliště v Belgii. Soud se nicméně rozhodl vydat rozhodnutí o nenavrácení dítěte založené na čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy z roku 1980.
- 26 Belgický ústřední orgán, který obdržel od polského ústředního orgánu opis rozhodnutí o nenavrácení a příslušné písemnosti, doručil tento spis dne 10. dubna 2014 soudní kanceláři tribunal de première instance francophone de Bruxelles, který vyzval strany k předložení návrhových žádání. Otec předložil k tomuto soudu návrhová žádání dne 9. července 2014, čímž byl učiněn návrh na zahájení řízení určený předsedovi tribunal de première instance francophone de Bruxelles, který byl v souladu s článkem 1322i soudního řádu, ve znění platném před vstupem zákon ze dne 30. července 2013 o zřízení soudu pro rodinné záležitosti, příslušný k přezkumu otázky péče o dítě podle čl. 11 odst. 6 a 7 nařízení. Podle článku 1322i soudního řádu se zahájením řízení u uvedeného soudu přerušují řízení zahájená u soudů ve sporech ve věcech rodičovské zodpovědnosti nebo souvisejících sporech. V návaznosti na vstup uvedeného zákona v platnost byla věc dále postoupena tribunal de la famille de Bruxelles.

- 27 Mezitímním rozsudkem ze dne 30. července 2014, vynesným pro zmeškání na straně matky, cour d'appel de Bruxelles potvrdil rozsudek tribunal de la jeunesse de Bruxelles v rozsahu, v němž konstatoval mezinárodní příslušnost belgického soudu k meritornímu rozhodnutí o otázkách rodičovské zodpovědnosti. Uvedený cour d'appel naopak po zjištění, že strany mezitím podaly předsedovi tribunal de première instance francophone de Bruxelles žádost založenou na čl. 11 odst. 6 a 7 nařízení, přerušil řízení ve věci samé a požádal belgický ústřední orgán, aby do spisu ve věci, kterou tento soud projednává, založil celý spis, který tento orgán předal na základě článku 1322i soudního řádu kanceláři tribunal de première instance francophone de Bruxelles. Konečně do doby, než skončí řízení před uvedeným soudem podle čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení, cour d'appel de Bruxelles vydal předběžné rozhodnutí, kterým nařídil matce, aby otci sdělila adresu svého nového bydliště s dítětem, a stanovil pravidla výkonu práva otce na styk s dítětem.
- 28 Vzhledem k tomu, že matka odmítá sdělit adresu, na které s dítětem bydlí, nemohl otec využít práva na styk s dítětem, které mu soud přiznal.
- 29 Současně s řízeními vedenými v Belgii otcem podala matka v Polsku různé žaloby týkající se rodičovské zodpovědnosti. Polské soudy konstatovaly, že belgický soud zahájil řízení jako první a uznal svou mezinárodní příslušnost, takže se prohlásily za nepřislušné.
- 30 Konečným rozsudkem vyhlášeným dne 8. října 2014 tribunal de la famille de Bruxelles postoupil věc cour d'appel de Bruxelles s odůvodněním, že otec zahájil u belgických soudů řízení před protiprávním přemístěním dítěte ve smyslu čl. 11 odst. 7 nařízení a uvedený cour d'appel danou věc meritorně projednává.
- 31 Cour d'appel de Bruxelles má za to, že podle belgického práva nelze mít za to, že rozsudkem o postoupení, který vydal tribunal de la famille de Bruxelles dne 8. října 2014, k němu byl podán návrh na zahájení řízení podle čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení. Uvedený cour d'appel se totiž domnívá, že toto řízení u něj může být zahájeno pouze na základě podání odvolání proti tomuto rozsudku některou ze stran.
- 32 Tento soud se táže, zda, s ohledem na požadavky rychlosti a účinnosti, které musí splňovat řízení podle čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení, brání odstavec 7 tohoto článku tomu, aby právo členského státu přiznávalo specializovanému soudu výlučnou příslušnost k rozhodnutí v tomto řízení a zároveň stanovilo, že podáním návrhu na zahájení řízení u uvedeného soudu se přerušují všechna řízení týkající se rodičovské zodpovědnosti zahájená u soudů.
- 33 Cour d'appel de Bruxelles má tedy za to, že Soudnímu dvoru je třeba položit předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 11 odst. 7 a 8 nařízení, aby mohl určit belgický soud příslušný na základě unijního práva a zejména rozhodnout, zda témuž cour d'appel, u něhož probíhá řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti, přísluší rozhodnout v souladu s řízením podle čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení.
- 34 Za těchto podmínek se cour d'appel de Bruxelles rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Může být čl. 11 odst. 7 až 8 nařízení [...] vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát:

- v situacích souvisejících s únosy dítěte rodičem upřednostnil u řízení stanoveného těmito ustanoveními soudní specializaci, a to i tehdy, když už byl k některému ze soudů podán návrh na zahájení řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti?

- odebral soudu, k němuž byl podán návrh na zahájení řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti, příslušnost k rozhodnutí o péči o dítě, přestože je jak na mezinárodní, tak na vnitrostátní úrovni příslušný k rozhodování o otázkách rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti?“

K naléhavému řízení o předběžné otázce

- 35 Cour d'appel de Bruxelles požádal, aby žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení podle článku 107 jednacího řádu Soudního dvora, a to z důvodu mimořádné naléhavosti věci v původním řízení. Tato věc se totiž týká rodičovské zodpovědnosti a péče o dítě za situace, kdy hrozí riziko nenapravitelného narušení vztahu mezi otcem a synem, který je v současnosti o styk se svým otcem připraven.
- 36 Zprv je třeba konstatovat, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká nařízení, které bylo přijato zejména na základě čl. 61 písm. c) ES, nyní článku 67 SFEU, který je součástí hlavy V třetí části smlouvy o FEU týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva, takže uvedená žádost spadá do oblasti působnosti naléhavého řízení definované v článku 107 jednacího řádu.
- 37 Zadruhé z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že SF odmítá vyhovět rozsudku cour d'appel de Bruxelles ze dne 30. července 2014, kterým jí uvedený soud nařídil sdělit RG ve lhůtě 8 dnů od doručení uvedeného rozsudku adresu jejího nového bydliště, kde se nachází spolu s dítětem, a rozhodl, že RG má právo na styk s TE každý třetí víkend, nedohodnou-li se účastníci řízení jinak.
- 38 V tomto ohledu je třeba uvést, že projednávaná věc se týká tříletého dítěte, které je odloučeno od svého otce již více než rok. Prodlužování stávající situace, která se vyznačuje navíc velkou vzdáleností mezi bydlištěm otce a místem pobytu dítěte, může proto vážně poškodit budoucí vztah tohoto dítěte k otci.
- 39 Za těchto podmínek čtvrtý senát Soudního dvora na základě článku 108 jednacího řádu na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl vyhovět žádosti předkládacího soudu o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení.

K předběžné otázce

- 40 Podstatou otázky předkládacího soudu je, zda čl. 11 odst. 7 a 8 nařízení má být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát přiznal specializovanému soudu příslušnost k přezkumu otázek navrácení dítěte nebo péče o dítě v rámci řízení stanoveného těmito ustanoveními, a to i tehdy, byl-li již kromě toho k některému ze soudů podán návrh na zahájení řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti.
- 41 Je třeba připomenout, že cílem nařízení není sjednotit procesní a hmotněprávní pravidla jednotlivých smluvních států. Použitím těchto vnitrostátních pravidel však nesmí být dotčen užitečný účinek tohoto nařízení (v tomto smyslu viz rozsudek Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, bod 82).
- 42 V této souvislosti je třeba rovněž zdůraznit, že z bodu 33 odůvodnění nařízení plyne, že nařízení ctí základní práva a zachovává zásady Listiny, přičemž se zejména snaží zajistit dodržování základních práv dítěte stanovených v článku 24 Listiny, mezi něž patří mimo jiné právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči (v tomto smyslu viz rozsudek McB, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, bod 60).
- 43 Článek 11 odst. 6 nařízení stanoví, že pokud soud v návaznosti na únos dítěte vydá rozhodnutí o nenavrácení na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, musí ihned zaslat opis soudního rozhodnutí o nenavrácení a příslušných písemností příslušnému soudu nebo ústřednímu orgánu

členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým protiprávním přemístěním nebo zadržením, a to v souladu s vnitrostátním právem. Je třeba uvést, že výslovný odkaz na vnitrostátní právo znamená, že je věcí členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým přemístěním, aby určil, při dodržení cílů nařízení, soud příslušný k rozhodnutí o otázce navrácení dítěte, která vyvstane po rozhodnutí o nenavrácení vydaném v členském státě, do kterého bylo dítě uneseno.

- 44 Článek 11 odst. 7 nařízení stanoví, že v případě, že bylo přijato soudní rozhodnutí o nenavrácení, pokud již k soudům v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před protiprávním přemístěním nebo zadržením, nebyl podán návrh na zahájení řízení, musí soud nebo ústřední orgán, který obdrží informace o tomto soudním rozhodnutí, takto získané informace oznámit stranám a vyzvat je, aby doručily svá vyjádření soudu, aby mohl prošetřit otázku péče o dítě. Uvedené ustanovení, ani čl. 11 odst. 6 nařízení však neurčují vnitrostátní soud příslušný k přezkumu otázky péče o dítě v návaznosti na rozhodnutí o nenavrácení. Totéž platí i o odstavci 8 tohoto článku.
- 45 I když v souladu s čl. 11 odst. 7 nařízení musí tento soud nebo ústřední orgán doručit stranám mimo jiné opis rozhodnutí o nenavrácení vydaného na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, aby bylo možné případně přezkoumat otázku péče o dítě, pokud již před soudy v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před protiprávním přemístěním nebo zadržením, nebyl podán návrh na zahájení řízení, je otázka, zda v případě, že k takovému podání návrhu na zahájení došlo, soud určený členským státem jako příslušný k uvedenému přezkumu pozbývá příslušnost ve prospěch jiných soudů téhož členského státu, věcí vnitrostátního práva.
- 46 Jak uvedl generální advokát v bodě 60 svého názoru, čl. 11 odst. 7 nařízení totiž představuje nikoliv normu, která má určit příslušný soud, nýbrž spíše normu technického charakteru, jejímž cílem je především určit pravidla oznamování informací týkajících se rozhodnutí o nenavrácení.
- 47 Kromě toho lze připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora nelze z čl. 11 odst. 7 nařízení dovozovat, že rozhodnutí o péči o dítě tvoří nutně předchozí podmínku případného přijetí rozhodnutí nařizujícího navrácení dítěte. Posledně zmíněné mezitímní rozhodnutí totiž rovněž slouží k dosažení cíle správních a soudních řízení, a sice uvedení situace dítěte do souladu s právem (v tomto smyslu viz rozsudek Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, bod 53).
- 48 Tvrzení belgické vlády, že podle vnitrostátního procesního práva mohl specializovaný soud, u něhož bylo zahájeno řízení o otázce navrácení dítěte na základě čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení, na návrh jedné ze stran postoupit věc cour d'appel projednávajícímu spor týkající se rodičovské zodpovědnosti, aby posledně uvedený soud rozhodl o otázce navrácení, jakož i o otázce péče o dítě, se týká výkladu vnitrostátního práva a nespadá do pravomoci Soudního dvora. K uvedené záležitosti se tedy musí vyjádřit belgické soudy.
- 49 Z výše uvedeného plyne, že o určení vnitrostátního soudu příslušného k přezkumu otázky navrácení dítěte nebo péče o dítě v rámci řízení stanoveného v čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení rozhodují členské státy, a to i v případě, že ke dni oznámení rozhodnutí o nenavrácení dítěte již byl k některému ze soudů podán návrh na zahájení řízení ve věci rodičovské zodpovědnosti vůči tomuto dítěti.
- 50 Jak vyplývá z bodu 41 tohoto rozsudku, nesmí však být takovým rozhodnutím dotčen užitečný účinek nařízení.
- 51 Skutečností, že členský stát přiznává specializovanému soudu příslušnost k přezkumu otázek navrácení dítěte nebo péče o dítě v rámci řízení stanoveného v čl. 11 odst. 7 a 8 nařízení, a to i tehdy, byl-li již kromě toho k některému ze soudů podán návrh na zahájení řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti, jako takovou přitom nemůže být užitečný účinek nařízení dotčen.

- 52 Je však třeba dbát na to, aby v takovém případě, o jaký se jedná ve věci v původním řízení, bylo takové přiznání příslušnosti v souladu se základními právy dítěte, jak jsou zakotvena v článku 24 Listiny, a zejména s cílem rychlosti těchto řízení.
- 53 V souvislosti s cílem rychlosti je třeba připomenout, že při uplatňování relevantních ustanovení vnitrostátního práva je vnitrostátní soud, který má podat jejich výklad, povinen tak učinit ve světle unijního práva a zejména nařízení.
- 54 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 11 odst. 7 a 8 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že v zásadě nebrání tomu, aby členský stát přiznal specializovanému soudu příslušnost k přezkumu otázek navrácení dítěte nebo péče o dítě v rámci řízení stanoveného těmito ustanoveními, a to i tehdy, byl-li již kromě toho k některému ze soudů podán návrh na zahájení řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti.

K nákladům řízení

- 55 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 11 odst. 7 a 8 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že v zásadě nebrání tomu, aby členský stát přiznal specializovanému soudu příslušnost k přezkumu otázek navrácení dítěte nebo péče o dítě v rámci řízení stanoveného těmito ustanoveními, a to i tehdy, byl-li již kromě toho k některému ze soudů podán návrh na zahájení řízení ve věci samé týkající se rodičovské zodpovědnosti vůči dítěti.

Podpisy.

i — V návaznosti na žádost o anonymizaci byla jména a příjmení v bodech 2, 14, 15 a 37 nahrazena písmeny.